

zondag 2 juli 2023 in het Kruispunt

lezing oude testament (lector)

Jeremia 29, 1.4-14

Jeremia 29, 1.4-14

29 1 Hier volgt de brief die de profeet Jeremia vanuit Jeruzalem heeft gestuurd aan de overgebleven oudsten onder de ballingen, aan de priesters, de profeten en alle anderen die Nebukadnessar vanuit Jeruzalem naar Babel had gevoerd.

(...)

4 'Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël, tegen de ballingen die Hij vanuit Jeruzalem naar Babel heeft laten voeren: 5 Bouw huizen en ga daarin wonen, leg tuinen aan en eet van de opbrengst, 6 ga huwelijken aan en verwek zonen en dochters, zoek vrouwen voor je zonen en huw je dochters uit, zodat zij zonen en dochters baren. Jullie moeten in aantal toenemen, niet afnemen. 7 Bid tot de HEER voor de stad waarheen Ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar voorspoed en vrede, want de voorspoed van de stad is ook jullie voorspoed. 8 Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël: Laat je niet misleiden door je profeten en waarzeggers. Hecht geen geloof aan de droomuitleggers die in opdracht van jullie dromen. 9 Wat ze jullie in mijn naam profeteren zijn leugens. Ik heb hen niet gezonden - spreekt de HEER. 10 Dit zegt de HEER: Als er in Babel zeventig jaar voorbij zijn, zal Ik naar jullie omzien. Dan zal Ik mijn belofte gestand doen door jullie naar Jeruzalem te laten terugkeren. 11 Mijn plan met jullie staat vast - spreekt de HEER: Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk; Ik zal je een hoopvolle toekomst geven. 12 Jullie zullen Mij aanroepen en weer tot Mij gaan bidden, en Ik zal naar jullie luisteren. 13 Jullie zullen Mij zoeken en ook vinden, als jullie Mij tenminste met hart en ziel zoeken. 14 Ik zal me door jullie laten vinden - spreekt de HEER - en Ik zal in je lot een keer brengen. Ik zal jullie samenbrengen uit alle volken en plaatsen waarheen Ik je verdreven heb - spreekt de HEER - en je laten terugkeren naar Jeruzalem, waaruit Ik je heb laten wegvoeren.

lied

Liedboek 419 Wonen overal, nergens thuis...

lezing nieuwe testament (lector)

Matteüs 10, 34-42

Matteüs 10, 34-42

34 Denk niet dat Ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. 35 Want Ik kom een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder; 36 huisgenoten worden elkaars vijanden! 37 Wie meer van zijn vader of moeder houdt dan van Mij, is Mij niet waard, en wie meer houdt van zijn zoon of dochter dan van Mij, is Mij niet waard. 38 Wie niet zijn kruis op zich neemt en Mij volgt, is Mij niet waard. 39 Wie zijn leven probeert te behouden zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, die zal het behouden. 40 Wie jullie ontvangt, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft. 41 Wie een profeet ontvangt omdat het een profeet is, zal als een profeet beloond worden, en wie een rechtvaardige ontvangt omdat het een rechtvaardige is, zal als een rechtvaardige beloond worden. 42 En wie een van deze geringe mensen een beker koel water te drinken geeft alleen omdat het een leerling van Mij is, Ik verzeker jullie: die zal zeker beloond worden.'

lied

Liedboek 941, 1.2. Waarom moest ik uw stem verstaan...

uitleg en overweging

Gemeente, lieve mensen van onze Heer,

---huh?---

Jezus komt geen vrede brengen maar verdeeldheid.
En je moet kiezen.
Het is óf Jezus óf je familie en vrienden.

Dat zijn niet de geluiden die wij voor gewoon
met Jezus verbinden,
en zeker niet het beeld van Jezus
dat we als kerk graag uit willen stralen.

Als deze tekst op het rooster staat bekruipt me ongemak.
Ja, het is goed om het er over te hebben natuurlijk,
en we gaan er ook naar kijken.

Maar stel je voor, iemand die vanmorgen
nietsvermoedend de kerk binnenloopt,
met een grote behoefte aan
bezinning, troost en liefde,
of iemand die om wat voor reden dan ook hier
op verhaal wil komen
- die moeten we toch niet met déze evangelietekst ontvangen hier?

Niets voor argeloze kerkgangers, deze tekst!

---vrede?---

Jezus die geen vrede brengt maar verdeeldheid.
En zou hij dat nou echt zo bedoelen?

Hoe moeten we dat dan rijmen met zijn andere uitspraken,
b.v. "mijn vrede geef ik jullie"
of: "ik laat jullie vrede na".

En hoe moet dat dan met de vredeswens
die we hier in de kerk regelmatig
tegen elkaar zeggen:
"de vrede van de Heer zij met u"?

Genade en vrede die we elkaar zo vaak toewensen?

---zwaard---

Jezus brengt geen vrede maar "het zwaard"
en om dat uit te leggen gebruikt hij woorden
uit het boek van de profeet Micha komen
en een toestand van totale rechteloosheid aanduiden,
familie die tegen elkaar opereert.

En bedoelt hij dat zwaard dan anders dan toen het
in Getsemané over een zwaard ging
dat een van zijn leerlingen oppakte en er op los sloeg,
en Jezus die zei:
"Niet doen, doe het weg, want
wie het zwaard oppakt zal door het zwaard omkomen"?

Jezus is toch vredelievend,
hij is toch geen vriend van het zwaard?

---sekte---

En als wij in religieuze context horen dat men
voor een leider moet kiezen en
familiebanden moet verbreken,
dan denken wij al gauw aan religieuze sektes.
Ik zal u een tekst voorlezen.

"Jullie zijn allen kinderen van God. Jullie zijn hiernaartoe gekomen,
naar ons centrum, in jullie nieuwe wereld,
om het oude leven af te leggen en een nieuw leven te beginnen. Accepteer
de leer van jullie Heiland.
Zoek hem, hou van hem.
Als jullie vanwege hem je oude leven opgeeft
dan zul je een nieuw leven vinden.
Verbreek alle banden met je familie.
Als je vanwege mij breekt met ouders en schoonouders,
wees er dan trots op.
Jullie kunnen niet vader en moeder liefhebben en tegelijkertijd ook mij,
jullie nieuwe heiland"

- Deze tekst is gesproken door de leider van de Moon-sekte,
de children of God.

Hij lijkt verdacht veel op de woorden
die we van Jezus hoorden.

Gevaarlijk!

---finale---

Deze harde geluiden uit de mond van Jezus
begrijpen we misschien iets beter
als we ons realiseren in wat voor tijd
en situatie die zijn gezegd.

Het is de tijd van de beginnende christelijke kerk.
Wie de keus maakte om mee te gaan
in de nieuwe beweging van Jezus,
kreeg zelden het hele gezin mee.

Je had bijna altijd mensen van dichtbij die deze keus
niet maakten, en dat kon ook de partner zijn
met wie je getrouwd was.

Bedenk daarbij dat het ook de tijd van de vervolgingen was,
christelijk geloof werd niet getolereerd,
christenen hadden nadelen,
werden uitgesloten en vaak ook bedreigd.

Maar het zou allemaal niet lang meer duren, dacht men;
één generatie misschien,
dan zou de slechte wereld vergaan en
een nieuw tijdperk aanbreken.

Het onvermijdelijke en hoogst gewenste ultieme gevecht
tussen goed en kwaad stond op het punt
van uitbreken.

Dat gevecht hield natuurlijk niet op bij de relatie
tussen vaders en zonen, moeders en dochters.

De grote finale, de uiteindelijke afrekening,
zou niet meer lang op zich laten wachten.
Dat was de grondstemming.

Een totaal andere tijd dan waarin wij leven.

---familiebanden---

Wat veel ouderen zich nog wel herinneren,
is de religieuze strijd
in de tijd van de kerkscheuring in NL
tijdens de WO II, de "vrijmaking".

Waarschijnlijk zijn er mensen die hieraan moeten denken
als ze deze teksten lezen.

Verwijdering tussen huisgenoten, ook tussen echtgenoten,
botsingen, scheidingen.

En vaak met als laat gevolg, vandaag nog,
het vermijden van religieuze onderwerpen
op verjaardagen,
soms het ontwijken van familieleden.

Dat was een strijd die niet ging over het al of niet volgen van Jezus,
maar over wat voor dat volgen
de aangewezen kerk zou zijn.
Veel minder existentieel dus dan waar Jezus op doelt.

Maar je kunt de grond onder je voeten verliezen,
als juist op die plek waar
veiligheid, geborgenheid, gemeenschap
beleefd wordt,
de onverzoenlijkheid de kop opsteekt.

Als juist daar waar je elkaar nabij wil zijn
de overtuigingen de banden doorsnijden.
Messcherp. Als een zwaard.

Misschien is het wel als een waarschuwing bedoeld
dat de eerste daad van geweld
die in de Bijbel wordt beschreven,
niet een gevecht tussen onbekenden is
die elkaar iets misgunnen,
maar een broedermoord. Kain en Abel.

ooo

En er was, veel dichterbij, nog een andere tijd,
waar overtuigingen familiebanden
onder druk hebben gezet.

We zijn het waarschijnlijk al weer bijna vergeten,
maar toen in de tijd van de pandemie
de eerste vaccins opkwamen,

met nog veel vragen eromheen r
ond werkzaamheid en bijwerkingen,
was het een heet hangijzer: laten vaccineren of niet?

Hoog oplopende conflicten in gezinnen.
Vriendschappen onder druk. Veel onbegrip.
Het coronavirus is ook zo'n zwaard geweest.

---Franciscus---

Wil Jezus dat de keuze om christen te zijn
mensen uit elkaar drijft?

Nee, maar het is wel belangrijk om je te realiseren
dat geloven niet vrijblijvend is.
Je kunt het er moeilijk door krijgen.

Je kunt onbegrip ontmoeten en
misschien ook wel weerstand.

Geloof is geen versiering van je leven,
geen verfraaiing van je bestaan,
maar een basis oriëntatie,
een verhouding met de diepste dingen van het bestaan.

Zo ongeveer heeft Dietrich Bonhoeffer het gezegd,
die zijn keus voor het volgen van Jezus
in de verschrikkelijke omstandigheden in WO II
het leven heeft gekost.

ooo

Van Franciscus van Assisi is bekend dat hij
door zijn keuze voor armoede
in conflict kwam met zijn vader,
een rijke textielhandelaar.

Op het marktplein van Assisi kleepte hij zich volledig uit
en gaf het laatste stuk textiel
dat aan zijn lijf had gezeten
aan zijn vader terug.

“Nu heb ik geen vader meer op aarde”, zei hij,
“alleen nog een vader in de hemel”.

Mede door zijn optreden wordt hij nu als heilige gezien,
en kiest de huidige paus zijn naam.

Op het eind van zijn leven werd Franciscus gevraagd
wat het moeilijkste in zijn leven was geweest,
en hij zei: dat met mijn vader.

ooo

Dietrich Bonhoeffer, Franciscus van Assisi
- moeten wij dat dan ook zo doen?

Nee, maar het zou ons goeddoen
als we snappen wat hen bezielt.

We delen dezelfde inspiratie,
de woorden en handelingen van Jezus.

---Jezus---

"Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard" zei Jezus.

Dat is een krachtige slagzin.
Maar dat is niet een goede samenvatting
van wat hij op aarde heeft betekend.

Dan moet je andere woorden gebruiken.
Dan moet je spreken over
liefde, vrede, genezing, vertrouwen, blijdschap.

De leerlingen van Jezus - daar staat het NT vol van -
hebben gezien hoe goed het de mensen deed a
ls Jezus zijn woorden sprak,

hoe mensen vrij werden,
hoe heilzaam zijn aanwezigheid was.

Maar dat dat zo was,
dat het niet alleen maar lieve aardige woorden waren,
maar iets uithaalde bij de mensen,

dat kwam doordat hij helemaal,
met al wat in hem was,
gekozen had om de weg van God te gaan,
en tegen alle weerstand in daaraan vasthield.

En in die zin kunnen wij ons ook laten raken door
liefde, vrede, genezing, vertrouwen, blijdschap.

Daarvoor dankbaar zijn,
daar lofliederen over zingen,

- en hem volgen op zijn weg.

Amen.

© Jan-Hendrik Kip

stilte

lied

Liedboek 841 Wat zijn de goede vruchten...